

ALTINCI ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
IV SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 36

Milli Məclisin iclas salonu.
11 dekabr 2020-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri Sahibə Qafarova sədrlik etmişdir.

İclasda Milli Məclisin 101 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.12 dəq.)
İştirak edir	97
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşdur:

Vüqar Gülməmmədov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri vəzifəsinə namizəd.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. “Hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının təsdiq edilməsi barədə.
2. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədrinin təyin edilməsi haqqında.
3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində

dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

4. “Əmanətlərin tam sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

5. “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

6. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

7. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

8. “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”, “Peşə təhsili haqqında” və “Ümumi təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

9. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

10. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

11. Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

12. “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Qeyd. 2020-ci ilin mart ayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 koronavirusunun törətdiyi yoluxucu xəstəliyi pandemiya elan etmişdir. Bu pandemiyaya qarşı ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlərlə əlaqədar Milli Məclisin 17 deputatı plenar iclas salonunun lojasında əyləşdiyinə görə əl qaldırmaqla səs vermişdir.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.13 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

1. “Hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının təsdiq edilməsi barədə.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Ziyafət Əsgərov

Təklif: Qərar qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.18 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

2. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədrinin təyin edilməsi haqqında.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Vüqar Gülməmmədov

Təklif: Qərar qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.24 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.27 dəq.)
Lehinə	96

Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	97
Nəticə: Qəbul edildi	

4. “Əmanətlərin tam sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Əli Məsimli, Vüqar Bayramov, Zahid Oruc, Aydın Mirzəzadə, Qüdrət Həsənquliyev, Rüfət Quliyev

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.12 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

5. “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	98

Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

6. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Aydın Mirzəzadə

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.18 dəq.)

Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

7. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Bəxtiyar Əliyev

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.22 dəq.)

Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	97
Nəticə: Qəbul edildi	

8. “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”, “Peşə təhsili haqqında” və “Ümumi təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.22 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

9. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Aydın Hüseynov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

99

10. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.29 dəq.)

Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	101

Nəticə: Qəbul edildi

11. Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Hüseynli, Fazil Mustafa, Elşən Musayev, Hikmət Məmmədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.42 dəq.)

Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

98

12. “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.42 dəq.)
Lehinə 100
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 0
İştirak edir 100
Nəticə: Qəbul edildi

**Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri**

Sahibə Qafarova

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

11 dekabr 2020-ci il. Saat 11.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Sahibə Qafarova sədrlik edir

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli media nümayəndələri!

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, dünən Azadlıq Meydanında möhtəşəm Zəfər paradı keçirildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin və Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə keçirilən bu parad Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı.

Vətən Müharibəsində işğalçı Ermənistan silahlı qüvvələrini darmadağın edərək dövlətimizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş, döyüş meydanında nəyə qadir olduğunu göstərmiş Azərbaycan Ordusunun əzmini və qüdrətini bütün dünya bir daha görüb yəqin etdi.

Paradda Türkiyə Cümhuriyyətinin siyasi və dövlət xadimlərinin, əsgər və zabitlərinin iştirakı bayram əhvali-ruhiyyəsini daha da artırdı. Bildiyiniz kimi, Qarabağ uğrun-

da qurtuluş savaşının ilk saatlarından Türkiyə qardaş ölkə olaraq, siyasi-diplomatik və mənəvi dəstəyi ilə Azərbaycanın yanında yer almışdır.

Türkiyənin bu möhtəşəm tədbirdə bizimlə birgə olmasının çox dərin mənası var. Azərbaycanla Türkiyə dost və qardaş ölkələrdir və onların arasında münasibətlər bir millətin iki dövləti arasındakı münasibətlərdir. Möhtərəm Prezidentimizin dediyi kimi, “Azərbaycanla Türkiyənin birliyi artıq reallıqdır”.

Hərbi paradda nümayiş etdirilən ən müasir hərbi texnika, o cümlədən raket və artilneriya qurğuları, hava hücumundan müdafiə sistemləri, təyyarələr, hərbi gəmilər Azərbaycan dövlətinin hərbi qüdrətini nümayiş etdirməklə yanaşı, həm də onu göstərdi ki, bundan sonra heç kəs bir daha Azərbaycanla güc və təzyiq dili ilə danışa bilməz. Bizim rəşadətli ordumuz, peşəkar əsgər və zabitlərimiz, xalqımızın arxalandığı müdrik rəhbərimiz var.

Eşq olsun müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə!

Eşq olsun qəhrəman Ordumuza!

Qarabağ Azərbaycandır! *(Alqışlar.)*

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, bir neçə gün əvvəl Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev dövlətimizin ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar yaralananların və şəhid ailələrinin təminatına dəstək fondunun – “YAŞAT” Fondunun yaradılması haqqında Fərman imzalamışdır.

Bu fondun yaradılması cəmiyyətimizdə birlik və həmrəyliyin, yardımlaşma ruhunun daha da güclənməsinə töhfə verəcək. Milli Məclis bu cür humanitar aksiyalarda həmişə fəal iştirak edib.

Odur ki, mən Milli Məclisin deputatlarını, Aparatın və İşlər İdarəsinin əməkdaşlarını bu nəcib təşəbbüsə qoşul-

mağa, yaradılmış yeni Fonda könüllü surətdə maliyyə vəsaiti köçürməyə dəvət edirəm.

Hörmətli həmkarlar, indi isə, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 11.12 dəq.)
İştirak edir	82
Yetərsay	83

Şakir müəllim, məlumat verin, sizdə neçə nəfər qeydiyyatdan keçib?

Ş.Şabanov, *Milli Məclis Aparatının Milli Məclisin, komitələrin və komissiyaların işinin təşkili şöbəsi müdirinin müavini.*

Qeydiyyatdan 15 nəfər keçmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Yetərsay var, iclasımıza başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, gündəlik sizə paylanıb. Bizim gündəliyimizdə 12 məsələ var və xahiş edirəm, gündəliyin qəbul olunmasına da münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.13 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 15 nəfər səs vermişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, gündəlik qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, pandemiya, karantin dövrüdür. 30

dəqiqəliyə ehtiyac varmı?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Gündəliyə keçək. Əgər kiminsə hansısa bir sözü olsa, mən xahiş edirəm, bizim hörmətli jurnalistlər burdadırlar. Brifinq üçün otağınız var, iclas zamanı da çıxıb hansısa məsələlərinizi çatdırıb bilərsiniz.

Hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin məsələlərinə keçirik. Nəzərinizə çatdırım ki, gündəliyin ilk iki məsələsi Milli Məclisin qərar layihələridir.

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev “Hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında” Fərman imzalamış və həmin Fərmanı təsdiq edilmək üçün bizə, Milli Məclisə təqdim etmişdir. Biz indi 1-ci məsələyə keçirik. “Hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında” Fərmanın təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsi. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri hörmətli Ziyafət Əsgərova söz verirəm. Ziyafət müəllim, buyurun.

Z.Əsgərov, *Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli həmkarlar. Bildiyiniz kimi, sentyabrın 27-də Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələri beynəlxalq hüquq normalarını kobud sürətdə pozaraq, müxtəlif növ silahlardan, o cümlədən ağır artilleriyadan istifadə etməklə bir neçə istiqamətdən Azərbaycan Respublikasının yaşayış məntəqələrini və hərbi mövqelərini atəşə tutmuş, nəticədə mülki şəxslər və hərbiçilər arasında ölənlər və yaralananlar olmuşdur. Bu hücumların qarşısının alınması məqsədi ilə Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatları başlamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 29-cu bəndini və 11-ci maddəsinə rəhbər tutaraq, Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ bölgəsini və ətraf rayonlarını işğal etməsini, Azərbaycan Respublikasına qarşı silahlı hücumlar etməsini və mütəmadi hərbi təxribatlar törətməsini nəzərə alaraq, 2020-ci il 28 sentyabr saat 00-dan Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində “Hərbi vəziyyət elan edilməsi haqqında” Fərman imzalamışdır. Qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq, Fərman təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə göndərilmiş, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 2020-ci il sentyabrın 27-də “Hərbi vəziyyət elan edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının təsdiq edilməsi barədə müvafiq qərar qəbul etmişdir.

Hörmətli həmkarlar, böyük məmnunluq hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, Ali Baş Komandanın verdiyi əmrləri, döyüş tapşırıqlarını yüksək dəqiqliklə icra edən rəşadətli, müzəffər ordumuz Azərbaycan xalqının əsrlər boyu mövcud olmuş döyüş ruhundan qaynaqlanan bir şücaət göstərmişdir. Sürətli və dəqiq atəş zərbələri ilə müşayiət olunan əks-hücum əməliyyatları nəticəsində ordumuz müharibə tarixində ən müasir döyüş və hücum taktikası nümayiş etdirmişdir. Dünyanın əksər nüfuzlu hərbi ekspertləri tərəfindən yüksək peşəkarlıq nümunəsi kimi təhlil edilən bu əks-hücum əməliyyatları nəticəsində ordumuz işğal olunmuş torpaqlarımızın qısa zaman kəsiyində, 44 gün ərzində azad edilməsinə nail olmuş, yüksək peşəkarlıq və döyüş əzmi tələb edən mürəkkəb relyefli dağlıq

ərazilərimizdən düşmənin silahlı qüvvələrini qovub çıxartmışdır. Nəticədə Ermənistan Respublikası təslim olmuş, Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu tarixi qələbəyə nail olmuşdur.

Hörmətli deputatlar, ölkəmiz daha bir çətin, lakin şərəfli tarixi mərhələni geridə qoydu. 28 illik həsrətdən sonra Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü bərpa edildi. Ötən gün paytaxtda keçirilən möhtəşəm hərbi Zəfər paradının fonunda Ali Baş Komandan bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan xalqı və ordusu məğlubedilməzdir. Yeni tarixi mərhələnin başlaması, ölkəmizdə bərqərar olmuş sabitliyin davamlı olaraq hökm sürməsi şəraitində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev dekabrın 7-də hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi ilə əlaqədar Fərman imzalamış və Konstitusiyaya uyğun olaraq, Fərmanı təsdiq olunması üçün Milli Məclisə göndərmişdir. Komitəmiz dekabrın 8-də keçirilən iclasında bu məsələyə baxmış və məsələ komitə üzvlərinin razılığı ilə plenar iclasa tövsiyə edilmişdir. Ona görə də Milli Məclisin bununla əlaqədar hazırlanmış qərar layihəsinə müsbət münasibət bildirməsini sizdən xahiş edirəm. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim.

Yerdən. Səsə qoyulsun.

Sədrlik edən. Bəli, səsə qoyacağıq. Ona görə də hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, “Hərbi vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının təsdiq edilməsi barədə qərarın qəbul olunmasına münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri

(saat 11.18 dəq.)

Lehinə

84

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 14 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 2-ci məsələyə keçirik. Gündəliyi-mizin 2-ci məsələsi Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədrinin təyin edilməsi haqqındadır. Bildiyiniz kimi, Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinin 44-cü maddəsinin 4-cü hissəsinə görə, Hesablama Palatasının sədri vəzifəsinə namizəd Milli Məclisin Sədri tərəfindən təqdim edilir. Mən Hesablama Palatasının sədri vəzifəsinə Vüqar Tapdıq oğlu Gülməmmədovun namizədliyini təqdim etmişəm.

Biz Vüqar müəllimi yaxşı tanıyırıq. Vüqar müəllim 7 ildir ki, Hesablama Palatasına uğurla rəhbərlik edir.

Onu da deyim ki, bu məsələyə Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında baxılmış və müvafiq rəy də verilmişdir. Mən komitənin sədri Tahir Mirkişilidən xahiş edirəm ki, bu barədə deputatlara məlumat versin. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.*

Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Xanım Sədr, Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, “Hesablama Palatası haqqında” Qanunun 11-ci maddəsinə əsasən Hesablama Palatasının üzvləri 7 illiyinə Milli Məclis tərəfindən təyin olunur. Eyni zamanda, Hesablama Palatasının hər bir üzvü Milli Məclis Sədrinin təqdimatı əsasında təyin edilir və “Azər-

baycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Qanunun 12-ci maddəsinə əsasən Milli Məclis Sədrinin bu təqdimatı İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində müzakirə olunur və bununla bağlı komitənin rəyi verilir.

Siz də qeyd etdiniz, 2 gün bundan öncə komitənin bununla bağlı iclası oldu. Kifayət qədər ətraflı müzakirə olundu. Komitənin son rəyi deputat həmkarlarıma paylanılıb, bu, hər bir kəsdə var. Amma bununla yanaşı, bəzi məsələləri də ümumi şəkildə əlavə etmək istərdim.

Qeyd edim ki, Hesablama Palatası haqqında son qanun 2018-ci ildə qəbul olunmuşdur. Bu Qanun Hesablama Palatasının fəaliyyətinin genişləndirilməsinə, Palataya əlavə funksiyaların verilməsinə, eyni zamanda, bu funksiyalar nəticəsində dövlət büdcəsinin xərclərinə nəzarətdə yeni metod və üsulların tətbiq olunmasına əlavə imkanlar yaratmışdır. Biz Hesablama Palatasının son dövrlər ərzindəki fəaliyyətinə fikir versək, həm bu qanundan irəli gələn yeni funksiyalar, həm də Hesablama Palatasının öz fəaliyyətini təkmilləşdirməsi nəticəsində son illərdə 130 milyon manata yaxın vəsait pul və natura formasında dövlət büdcəsinə bərpa olunmuşdur. Bununla yanaşı, 35 material hüquq mühafizə orqanlarına təqdim edilmişdir. Mən xatırlatmaq istərdim ki, bu 35 materialın kifayət qədər böyük maliyyə tutumu olmuşdur. Eyni zamanda, qanunun nəticəsində Hesablama Palatası tamamilə yeni olan səmərəlilik (performans) auditini həyata keçirməyə başlamışdır. Bu, pul vəsaitlərinin xərclənməsinə nəzarətlə yanaşı, həmin vəsaitlərin nə üçün xərcləndiyi, gələcəkdə bu vəsaitlərin xərclənməsi üçün dövlət büdcəsindən vəsaitin təmin edilməsinə ehtiyac olub-olmaması kimi kifayət qədər maraqlı bir audit formasıdır

ki, Azərbaycanda artıq 2 ilə yaxındır tətbiq olunmağa başlamışdır.

Eyni zamanda, əhatəliyi artırmaq üçün Hesablama Palatası tərəfindən proqram təminatı işlənib hazırlanmış, ATİ auditi deyilən çox mühüm audit növündən istifadə olunmasına başlanılmış və bütün bunlar Palatanın işinə öz müsbət təsirini göstərmişdir. Bununla yanaşı, düşünürəm, hər bir millət vəkili mənimlə razıdır ki, son illər ərzində dövlət büdcəsinin, büdcədən kənar fondların layihələrinin, dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı Hesablama Palatasının verdiyi rəylər, eyni zamanda, təkliflər bu layihələrin millət vəkilləri üçün kifayət qədər daha aydın formada mənimsənilməsinə səbəb olmuşdur.

Hər bir təşkilatın fəaliyyətində beynəlxalq reytinglər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qiymətləndirmə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Xatırlatmaq istərdim ki, keçən il ölkələr üzrə büdcə proseslərinin şəffaflığı, büdcə məlumatlarının ictimaiyyət üçün əlçatanlılığını ölçən açıq büdcə indeksi vasitəsi ilə 117 ölkə arasında qiymətləndirmədə Hesablama Palatası 100 ballıq sistemdə 89 balla qiymətləndirilmişdir. Qeyd edim ki, bu, 2015-ci illə müqayisədə 39, 2017-ci illə müqayisədə 6 bal irəliləmə deməkdir.

Təbii ki, bütün bunların hamısı Hesablama Palatasının sədri hörmətli Vüqar Gülməmmədovun rəhbərliyi altında baş vermişdir.

Xanım Sədr, Siz də qeyd etdiniz, biz də komitədə müzakirə zamanı Vüqar Gülməmmədovun kifayət qədər peşəkar, öz sahəsini yaxşı bilən, innovasiyalara və eyni zamanda, yeniliklərə açıq, Milli Məclis üzvləri, millət vəkilləri ilə əməkdaşlıqda kifayət qədər maraqlı bir şəxs kimi qiymətləndirmişik. Biz inanırıq ki, Gülməmmədovun seçilməsi Hesablama Palatasının öz fəaliyyətində bundan

sonra daha çox yeniliklər tətbiq etməklə Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən qarşımıza qoyulmuş dövlət büdcəsinin xərclərində daha çox səmərəlilik və nəzarətin artırılması baxımından yeni metodların tətbiq olunmasına gətirib çıxaracaqdır. Biz Vüqar müəllimə uğurlar arzu edirik və deputat həmkarlarımı xanım Sədrin bu təqdimatına səs verməyə dəvət edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Səsə qoyuruq. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, Hesablama Palatasının sədrinin təyin edilməsi haqqında qərara münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.24 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 15 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Vüqar müəllim, biz Sizi təbrik edirik. Sizə işinizdə yeni uğurlar arzulayırıq. Əgər nə isə bir söz demək istəyirsinizsə, buyurun.

V.Gülməmmədov, *Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri.*

Təşəkkür edirəm. İlk olaraq Hesablama Palatası kimi mühüm bir dövlət orqanının sədri vəzifəsinə mənim namizədliyimə razılıq verib layiq bildiyi üçün dövlət başçısına, namizədliyimi təqdim edən və etimad göstərən

Milli Məclisin Sədri Sahibə xanım Qafarovaya minnətdarlığımı ifadə etmək və bütün millət vəkillərinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bütün fəaliyyətimi mənə ikinci dəfə göstərilən etimadı doğrultmaq üçün səfərbər edəcəyimi hörmətli millət vəkillərinin diqqətinə çatdırmaq istəyirəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Sizə uğurlar!

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin qalan 10 məsələsi birinci oxunuşda olan qanun layihələridir. Mən əminəm ki, çıxışlar zamanı siz birinci oxunuşun tələblərini nəzərə alacaqsınız. Mən hər dəfə bunu deyirəm ki, hamınızın yadına düşsün.

Gündəliyin növbəti 3 məsələsinə dair demək istəyirəm ki, 3-cü, 4-cü və 5-ci məsələlər cənab Prezidentin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olub. Beləliklə, biz 3-cü məsələyə keçirik. Bu da Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Layihəyə dair məlumat vermək üçün mən Milli Məclis Sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynliyə söz verirəm. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli, *Milli Məclis Sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Hörmətli həmkarlar, bu məsələ ilə bağlı 2 komitənin müzakirələri olmuşdur. Qeyd etməliyəm ki, birbaşa bağlı olmasa da, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında, o cümlədən Mülki Məcəllədə edilən dəyişikliklərlə də bağlı həm hörmətli Tahir müəllim, həm də Mərkəzi Bankın sədri hörmətli Elman müəllim çox yaxşı izahat vermişdilər. Mən qısaca onu demək istəyirəm ki, bütün bu məsələlər Mülki Məcəllənin 453-cü maddəsindən irəli gəlir və təklif

olunur ki, 950-ci maddədə nizamnamə kapitalında iştirak paylarının və ya səhmlərinin 50 faizindən çoxu dövlət və bələdiyyələrə mənsub olan bank tərəfindən fiziki şəxslərin əmanətlərinin qaytarılması üzrə subsidiar məsuliyyəti haqqında müddəa çıxarılsın.

Hesab edirəm ki, bu, çox mütərəqqi bir addımdır və həm dövlət, həm də özəl bankları eyni bir rəqabət mühitinə gətirib çıxarır. Bu baxımdan, bu qanunun qəbul edilməsi zəruridir və ümumiyyətlə, bank sisteminin, xüsusən də özəl bankların inkişafına ciddi töhfə vermiş olacağıq. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Mən görürəm, çıxış etmək istəyən yoxdur, ona görə də məsələni səsə qoyuram. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.27 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 15 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin növbəti məsələsinə keçirik. 4-cü məsələ “Əmanətlərin tam sığortalanması haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Gündəliyin 5-ci məsələsi isə “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi

barədə qanun layihəsidir. Gördüyünüz kimi, bu qanun layihələri mahiyyətcə bir-birinə yaxındır. Ona görə də mən təklif edirəm ki, Tahir müəllim Mirkişili hər 2 qanun layihəsi barəsində ümumi məlumat versin, ancaq biz səsverməni ayrı keçirəcəyik. Tahir müəllim, buyurun.

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, bir az diqqətli olun. Tahir müəllim, sakitlik olsun, sonra. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli həmkarlar, hər iki qanun layihəsi kifayət qədər vacib olduğu üçün çalışacağam ki, qanun layihələri barədə sizə birlikdə bir az ətraflı məlumat verim.

İki gün öncə komitənin iclasında hörmətli Mərkəzi Bankın sədri Elman Rüstəmov həm deputat həmkarlarımı, həm də düşünürəm ki, hər birimizi maraqlandıran suallara cavab verdi. Ümumilikdə, yanaşma bundan ibarətdir ki, bildiyiniz kimi, bizim qəbul etdiyimiz “Əmanətlərin tam sığortalanması haqqında” Qanun 2016-cı ilin martın 4-də cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə qəbul olunubdur. Ümumiyyətlə, əmanətlərin tam sığortalanması haqqında mexanizm çox az hallarda rast gəlinən bir mexanizmdir. Hazırda dünyada 2 ölkədən başqa heç bir ölkədə belə sistem yoxdur. Bu sistemin əsas məqsədi bu sahədə maliyyə sabitliyinə nail olmaq, əhalinin banklara olan etimadını daha da artırmaq və əhalinin sosial cəhətdən qorunması üçün dövlət siyasətini həyata keçirməkdir.

Xatırladım ki, 2015-ci ildə baş vermiş 2 devalvasiya Azərbaycanda əhalinin banklara olan inamını daha azaltmış və bəlli bir müddətdə insanların əmanətlərini banklardan geri çəkmələrinə səbəb olmuşdur. Bu mexanizmin qarşısını almaq və bağlana bilən banklarda olan əmanət-

lərin dövlət tərəfindən tam qorunması üçün qəbul olunmuş bu qanun artıq 4 il 9 aydır ki, qüvvədədir. Xatırladım ki, biz 2 dəfə bunun vaxtını artırmışıq. İlk dəfə qəbul etdiyimiz zaman müddət 3 il oldu, sonra 1 il, daha sonra 9 ay artırdıq. Bu ilin dekabrında bu qanunun müddəti başa çatmışdır. Təklif olunan dəyişiklik bundan ibarətdir ki, əmanətlərin tam sığortalanması aprelin 5-nə qədər uzadılsın və qarşıdan gələn 5 ay ərzində əvvəl olduğu kimi, heç bir limit qoymadan banklarda qəbul olunmuş faiz dərəcəsi həddində əhalinin bütün əmanətləri yenə dövlət, yəni Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən tam olaraq qorunsun.

İkinci mexanizm ondan ibarətdir ki, bütün dünyada bu, müvəqqətidir. Çünki düşünürəm ki, 4 il 9 ay ərzində Azərbaycan dövləti iqtisadi cəhətdən bu istiqamətdə qoyduğu hədəflərə nail olub. Belə ki, banklarda artıq sağlamlaşma prosesi demək olar, başa çatıb, əhalinin banklara olan inamı bərpa olunub. Keçən müddət ərzində yalnız bu qanunun təsiri nəticəsində əhalinin banklarda olan əmanətlərinin həcmi 1 milyard manata qədər artmışdır. Bu o deməkdir ki, bu qanun, əslində, öz hədəflərinə çatmışdır.

Eyni zamanda, keçən müddət ərzində 43 min əmanətçiyə 1,3 milyard manat vəsait ödənməmiş və dövlət tərəfindən qəbul olunmuş qayda çərçivəsində əmanətçilərin heç birinin vəsaitinin batmasına, yaxud ödənməməsinə imkan verilməmişdir. Amma bu mexanizmdən çıxış istənilən halda vacibdir. Çünki bütün hallarda qanun öz funksiyasını yerinə yetirdikdən sonra çıxış mexanizminin daha az ağırlı olması üçün təqdim olunmuş qanun layihəsi kifayət qədər imkan yaradır.

Xatırladım ki, “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Qanuna görə əmanətçilərin 30 min manata qədər əmanət-

ləri dövlət, yəni sığortalanmış fond tərəfindən qorunan əmanətlər sayılırdı. Bu qorunan əmanətlərə 30 min manata qədər kompensasiya ödənilməsi nəzərdə tutulurdu. Yeni qanuna görə 30 min manatlıq hədd 100 min manata qədər artırılır. Mən xatırladım ki, Azərbaycanda əmanətçilərin 99,9 faizinin əmanəti 100 mini keçmir. Bu o deməkdir ki, əhalinin əmanətlərinin böyük bir hissəsi, 99,9 faizi bu mexanizm vasitəsi ilə yenidən qorunur. Buna görə əmanətçilərin heç birinin narahat olmasına ehtiyac qalmır. Çünki yenə eyni mexanizmlə 100 minə qədər qorunan, kompensasiya olunan əmanətlər insanların banklarda olan əmanətlərinin yenidən banklarda qalmasına imkan yaradacaqdır.

Mən ikinci çox mühüm bir amili qeyd etmək istədim. Ümumiyyətlə, qonşu Gürcüstan, Rusiya, Türkiyə və yaxud da bir çox başqa ölkələrlə müqayisəyə baxsaq, Azərbaycanda 100 min manata qədər əmanətlərin qorunması həmin ölkələrin hər birindən yüksəkdir. Müqayisə üçün deyim ki, Gürcüstanda 5, Rusiyada 19, Türkiyədə 20 min dollara yaxın əmanətlər qorunur ki, bu, Azərbaycanla müqayisədə bir neçə dəfə aşağıdır. Eyni zamanda, bir rəqəmi də səsləndirim ki, bütün dünyada kompensasiya olunan əmanətlərin ümumdaxili məhsulda adambaşına olan nisbəti 2-15 əmsal arasındadır. Məsələn, Rusiyada və Türkiyədə bu rəqəm 2, Gürcüstanda təxminən 1-ə yaxındır. Azərbaycanda isə qorunan, yəni kompensasiya olunan əmanətlərin ümumdaxili məhsulda adambaşına olan nisbəti 12-yə yaxındır ki, bu, dünyada ən yüksək göstəricilərdən biri sayılır.

İkinci mühüm yenilik ondan ibarətdir ki, xatırlayırınsınızsa, banklar bağlandığı zaman fərdi sahibkarların və fiziki şəxslərin banklarda cari hesablarında olan pullarının ödənməməsi ilə bağlı ciddi bir narahatlıq yaranmışdı.

Çünki bu vasitələrin ödənilməsi mexanizmi olsa da, amma qanunda bu, qorunan və kompensasiya olunan əmanət kimi nəzərdə tutulmurdu. Yenilik bundan ibarətdir ki, fiziki şəxslərin banklarda olan cari hesablarındakı pulun 20 min manata qədər olan hissəsi Əmanətlərin Sığortalıması Fondu tərəfindən qorunacaqdır. Qeyd edirəm ki, təxmini hesablamalara görə banklarda orta hesabla fərdi sahibkarların 110 milyon manata yaxın qalıq vəsaiti olur. 20 min manata qədər qorunma bunun təxminən 50 faizə qədərini əhatə edəcəkdir.

Üçüncü mühüm yenilik ondan ibarətdir ki, bildiyiniz kimi, Azərbaycanda alqı-satqı prosesi notariuslar vasitəsi ilə həyata keçirilir və pul ödənişi notariuslarda olan depozit hesablara qoyulmuş pul vasitəsi ilə yerinə yetirilir. Maraqlıdır ki, depozitə qoyulan pullar, bildiyiniz kimi, alıcıya satıcı tərəfindən 2–3 gün ərzində nağdlaşdırılır və bu zaman bankların bağlanması həmin vəsaitin itməsinə və yaxud gec alınmasına gətirib çıxarır. Yeni qanun layihəsi depozit hesablarında olan vəsaitin 100 faiz tam sığortalıması mexanizmini təklif edir. Düşünürəm ki, bu da əhalinin maraqlarına tam xidmət etmək baxımından kifayət qədər məqbuldur.

Bütövlükdə, komitə hesab edir ki, qanun layihəsi həm əmanətçilərin sosial vəziyyətini qorunması, həm yeni mexanizmlərin tətbiq olunması, həm bank bazarında bankların özlərinin də məsuliyyətinin artması, həm də iri əmanətçilərin banklar üzərində nəzarətinin daha çox təmin edilməsi baxımından kifayət qədər yenidir, maraqlıdır. Mən deputat həmkarlarımı bu qanun layihəsinə səs verməyə çağırıram. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Ətraflı məlumata görə çox sağ olun, Tahir müəllim. Siz 2 gün bundan əvvəl iclas keçirdiniz.

Mən Sizə və komitəyə öz minnətdarlığımı bildirirəm. Siz təşəbbüslə çıxış etdiniz və düşünürəm ki, Elman müəllimin iştirakı ilə keçirdiyiniz o iclas çox faydalı idi. Mən Sizdən bir şey xahiş edəcəyəm, bu gün müzakirə keçirək, qanun layihəsi qəbul olunsun, – bizim hörmətli media nümayəndələri buradadırlar, bilirəm, cəmiyyətimizdə çox suallar var, – iclasdan çıxıb jurnalistlərə ətraflı məlumat verərsiniz. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, indi isə müzakirələrə keçirik. Əli müəllim, buyurun. Əli Məsimli.

Ə.Məsimli. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Hörmətli Sədr, hörmətli deputat həmkarlarım, media nümayəndələri. Hamını salamlayıram. Tahir müəllim çox müfəssəl surətdə konsepsiyanı ortaya qoydu. İlk cümləmi onunla başlamaq istəyirəm ki, konsepsiya düzgündür. Hökumətin bu məsələyə yanaşması da həm vacibdir, həm də düzgündür. Bu, nə verəcək sualına cavab olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, bu, həm makroiqtisadi, həm də maliyyə sabitliyinin möhkəmlənməsi nöqtəyi-nəzərindən əhəmiyyət kəsb edir.

Sahibə xanım, Siz, görünür, komitənin iclasına baxmısınız. Orada çoxsaylı suallar qaldırdıq. Həmin suallara Elman müəllim çox konstruktiv cavablar verdi. Mən bunu alqışlayıram. Bunu mən necə qiymətləndirmək istərdim? Yadınızdadırsa, biz dəfələrlə ictimaiyyətin, seçicilərin fikirlərini nəzərə almaqla, banklarla Milli Məclisin dialoqunun keçirilməsi arzusunu həmişə dilə gətirmişdik. Mən hesab edirəm ki, 2 gün bundan əvvəl həmin dialoq baş tutdu. Bu, çox yüksək səviyyədə baş tutdu. Sizə təşəkkür edirik ki, bunun təşkil edilməsini təmin etdiniz. Bu iş başlanğıc kimi çox mühümdür. Bu nöqtəyi-nəzərdən Elman müəllimin qaldırdığı 3 məqamı xüsusilə qeyd etmək istə-

yirəm. Burada indi müzakirə olunan məsələ statik deyil, dinamikdir, açıqdır. Bundan sonra da təkliflər verə bilərik.

İkinci, cəmiyyətə mesaj verildi ki, şəhid ailələrinin və qazilərin kreditlə bağlı məsələsi Mərkəzi Bankın, bank sisteminin diqqətindədir, bu istiqamətdə ciddi işlər görülməlidir. Sadəcə, xahiş etmək olar, banklar mətbuatda gedən məqamları izləsin, bürokratik məqamlar var ki, şəhid, qazı ailələrinə, incə məqamlara toxunur, onlara yol verilməsin, onlar da aradan qalxsin.

Üçüncü məqam. Hesab edirəm, bizim bundan sonra qəbul etdiyimiz bütün məsələlərdə işğaldan azad olunan torpaqlarımızın bərpası ön planda olacaq. Burada da onun maliyyə məsələsi ön plandadır. Konseptual nöqteyi-nəzərdən bir neçə məqamı qeyd etmək istərdim.

Bu sənədlə əmanətlərin 99,9 faizi sığortalanır. Sahibə xanım, əmanətlərin 99,9, bir də 0,1 faizini tərəzinin gözüne qoyanda 0,1 faiz 99,9 faizdən çoxdur. Say etibarını ilə burada 99,9 faiz, amma məbləğ etibarını ilə 0,1 faiz çoxdur. Ona görə mən istərdim ki, – elə Elman müəllim dedi, yazda bu məsələlərə yenidən baxacağıq, – əmanətlərlə bağlı yeni konseptual yanaşmada, xahiş edirəm, qorunmayan əmanətlər də nəzərə alınsın. Tərəzinin bir gözüne qorunan o biri gözüne qorunmayan əmanətləri qoyaq, görək hansı dövlətə daha çox fayda verir. Bu nöqteyi-nəzərdən yenə də işğaldan azad olunan torpaqlara çoxlu maliyyə tələb olunacaq və hər şeyi dövlətin üzərinə atmaq olmaz. Çoxlu maliyyə tələb olunacaqsa, bu kontekstdə bu məsələyə baxılmasını çox vacib hesab edirəm.

İkinci, biz həmişə qaldırırıq ki, faiz dərəcələri çox yüksəkdir, onu aşağı salmaq lazımdır. Standart cavab verilir ki, riskdir. Sahibə xanım, risk bilavasitə bankın riski deyil, uzun müddət Azərbaycanda yüksək faizləri saxlamaq

Azərbaycan iqtisadiyyatı, maliyyəsi üçün riskdir. Bu riski aradan qaldırmaq üçün mən demirəm inzibati, beynəlxalq praktikada iqtisadi üsullar var. Həmin üsullarla faiz dərəcələrini aşağı salmaq lazımdır ki, işğaldan azad olunan sahələrə çoxlu vəsait getsin. Yığılan vəsaitin 60 faizi istifadə olunur. Ən böyük problemlərdən biri bilavasitə budur. Bunlar istifadə olunmursa, onda niyə yığılmışdı? Ona görə həmin vəsaitlərdən istifadə məsələsi yenə də işğaldan azad olunan ərazilər kontekstində bizə lazım olacaq. Hər şeyi dövlətin üzərinə atmayaq.

Bir məsələ də mütləq açıq qalmamalıdır. Məzənnə dəyişən zaman müdafiə olunan və müdafiə olunmayan əmanətlərə necə təsir göstərəcək məsələsi mütləq və mütləq nəzərə alınmalıdır. Bu, nəzərdən qaçırılmamalıdır. Ona görə ki, bunun nəzərdən qaçırılması xeyli dərəcədə əlavə problemlərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Özünüz də bilirsiniz ki, əmanətlərin çoxu 6 faizlə 12 faiz arasında qəbul olunur. Amma bəzi stimullaşdırıcı addımlar atmaqla banklar bundan da yüksək faizlərlə qəbul edir. Bu yüksək faizlərlə qəbul olunanların taleyi necə olacaq. Mənə elə gəlir bu məsələ də vacibdir.

Növbəti məsələ ondan ibarətdir ki, işğaldan azad olunan torpaqlarda işlərimizi yaxşı qurmaqdan ötrü, necə deyərlər, corablarda olan pulları çıxarmaq lazımdır. Ona görə də daxili borclanmaya getmək, stimullaşdırıcı vəsaitlərdən istifadə etmək lazımdır. Bankda bu rəqəmlər var. Görək əhalinin əlində olan vəsaitin neçə hissəsi banklardadır, neçə hissəsi, necə deyərlər, sandıqlardadır. Onları da bilavasitə biz elliklə dövriyyəyə qoymaqla və mən deyərdim ki, dövlətin yükünü xeyli azaltmaqla o sahədə xariqələr yarada bilərik. Bir də hesab edirəm ki, 20 min manata kiçik bizneslə məşğul olanlara güzəştin edilməsi

kiçik rəqəmdir. Cəmi 110 min manat puldur. Onun bütövlükdə kompensasiya edilmə mexanizminin mərhələ ilə təqdim edilməsi çox vacibdir. Əgər bu tədbirlər olsa, – qaldırdığımız bu məsələlərin hamısı Elman müəllimin cavablarından çıxan məsələlərdir, – bunları da nəzərə almaqla, yazda çox gözəl yeni bir sənəd qəbul edə bilərik. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Bəli, mən bu iclasa baxdım, diqqətlə izlədim. Gördüm ki, çoxlu suallar var. Çox sağ olsun, Elman müəllim bütün suallara çox dəqiq cavab verdi. Ancaq yenə də suallar var. Mən düşünürəm ki, bu formatdan istifadə edib, sizin komitə elə formatda iclaslar keçirə bilər. Tək sizin komitə yox, hər bir komitə. Çox sağ olun. Vüqar Bayramov. Vüqar müəllim, buyurun.

V.Bayramov. Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli media nümayəndələri. Xanım Sədr, mən də Sizə təşəkkür edirəm, Sizin təşəbbüsünüzlə çox faydalı komitə iclası oldu. Bizim xeyli suallarımıza hörmətli Elman müəllim tərəfindən də aydınlıq gətirildi. Komitədə müzakirə olunmayan bəzi məqamları da burada qeyd etmək istərdim. Əminəm ki, bu məsələlərin də gələcəkdə əmanətlərin sığortalanması ilə bağlı mexanizmin təkmilləşməsində istifadəsinə baxıla bilər.

Əvvəla konseptual olaraq, təbii ki, mən təklif edilən layihəni dəstəkləyirəm, çünki təklif edilən layihə yeni mexanizmin tətbiqi üçün yeni imkanlar yaradır. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Qanuna 2 maddə əlavə olunur, 2.11. və 2.1.2.7-ci maddə. Bu, əsas anlayışlara yeni iki anlayışın daxil olmasına imkan yaradır. Eyni zamanda, 26.1-ci maddə ilə kom-

pensasiyanın dairəsi genişlənir. Artıq 2 əlavə istiqamət üzrə kompensasiyanın verilməsi həyata keçiriləcək. Hörmətli Tahir müəllim qeyd etdi, fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin depozitlərinin limitli şəkildə sığortalanması, eyni zamanda, notarius hesabında olan qalıtq vəsaitlərin tam olaraq sığortalanması.

Hörmətli xanım Sədr, layihə ilə bağlı bir neçə təklifimizi təqdim etmək istərdim. Əvvəla, təbii ki, layihədə bizim müzakirə etdiyimiz məsələlərdən biri stakeholder yanaşmasının nəzərə alınmasıdır. Nəzərə alaq ki, layihə 3 stakeholderi özündə ehtiva edir. Burada dövlətdir, dövlət uzun müddətdir ki, tam sığortalanmanı üzərinə götürmüşdü və 2021-ci il aprelin 5-dən sonra 100 min manatlıq sığorta hissəsi tam olaraq dövlət tərəfindən qorunacaq və sığortalanacaq. Digəri bank müştəriləridir, bunlar fiziki və hüquqi şəxslərdir. Eyni zamanda, sektorun özüdür, yəni banklardır. Hörmətli Əli müəllim qeyd etdi, – təbii ki, Mərkəzi Bankın rəsmi məlumatıdır, Elman müəllim də bunu komitə iclasında qeyd etdi, – 2021-ci ilin aprelin 5-dən sonra artıq sığortalanmayan əmanətlərin məbləği 3,9 milyard manat olacaq. Hazırda 1,4 milyard manatdır. Limitin müəyyənləşdirilməsi sığortalanmayan əmanətlərin məbləğini artıracaq. Bizim təklif ondan ibarətdir ki, stakeholder yanaşması ilə bankların sığortalanmayan əmanətlərdə birbaşa fiskal öhdəliyinin artırılması ilə bağlı işlər görülsün. Çünki kifayət qədər böyük məbləğdir və bankların bu istiqamətdə fiskal məsuliyyətinin artırılmasına ehtiyac var ki, gələcəkdə hər hansı bir bank müflis olursa, o zaman həmin vəsaitin qaytarılması ilə bağlı xüsusi çətinlik olmasın. Yenə qeyd etmək istəyirəm ki, sığortalanmayan vəsaitlər tam olaraq dövlət tərəfindən kompensasiya edilir. Əvvəlki dövrlərdə bununla bağlı hər hansı bir

problem olmamışdır.

26.1-ci maddədə əlavə olunan yeni kompensasiya növü fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin depozitlərinin sığortalanmasıdır. Hazırda fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin depozit hesablarında qalıqlar 110 milyon manatdır. Təklif edilən 20 min manat məbləğ 50 milyon manat qalıqların sığortalanmasına imkan verəcək. Nəzərə alsaq ki, banklarda bizim depozit faizimiz 7,5 milyard manata yaxındır, 110 milyon manat, təbii ki, portfellə müqayisədə böyük rəqəm deyil. O baxımdan daha məqsədəuyğun olardı ki, 20 min manat sığortalanan məbləğin artırılması həyata keçirilsin. Mən təklif edərdim, 50 min manatlıq kompensasiya, yəni sığortalanma həyata keçirilsin ki, bu halda fiziki şəxslərin fərdi hesablarında olan vəsaitlərin tam və ya əsasən sığortalanması mümkün ola bilər. Çünki məbləğ böyük deyil. 110 milyon manat vəsaitin sığortalanması dövlət üçün xüsusi bir fiskal yük yaratmır. Xüsusən də nəzərə alsaq ki, həmin hesabların böyük bir qismi sistem əhəmiyyətli banklardadır və onlar üçün ciddi bir risk yoxdur. Ona görə də mən təklif edərdim ki, 26.1-ci maddədə 20 min manat 50 min manatla əvəz olunsun. Çünki nəticə etibarilə dövlətin mövcud maliyyə imkanları onun sığortalanmasına imkan verir.

Eyni zamanda, 26.1-ci maddədə təklif olunan layihə üzrə yalnız fiziki şəxslərin qalıqlarının, yəni fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin qalıqlarının limitli şəkildə sığortalanması həyata keçiriləcək. Amma eyni zamanda, nəzərə alsaq ki, kommərsiya banklarında hüquqi şəxslərin də kifayət qədər böyük vəsaitləri var, mövcud qanunvericiliyə və təqdim olunan layihəyə əsasən bank müflis olan, lisenziyası geri alınan zaman hüquqi şəxslərin vəsaiti sığortalanmadığı üçün dövlət tərəfindən kom-

pensasiya olunmur. Düşünürəm ki, layihə mərhələli şəkildə hüquqi şəxslərin vəsaitlərinin də sığortalanmasını özündə ehtiva etməlidir. Yekun olaraq, təbii ki, müəyyən məbləğlə hüquqi şəxslərin vəsaitlərinin sığortalanmasına başlanıla bilər. Çünki biz bir tərəfdən qanunvericiliklə hüquqi şəxslərin öz vəsaitlərini bank hesablarından çıxarmaları ilə bağlı limitlər müəyyənləşdirmişik. Bu, təbii ki, nağdsız hesablaşmaların genişlənməsi üçün vacibdir, amma digər tərəfdən də, bank müflis olan zaman hüquqi şəxslər öz vəsaitlərini geri ala bilmir. Təbii ki, hüquqi şəxslər artıq bu halda öz vəsaitlərini banklardan saxlamaqda praktik olaraq çox da maraqlı olmurlar.

Digər məqam, xüsusən nəzərə alsaq ki, müflis olan 4 bankda bütövlükdə verilən kreditlərin 60 faizi təminatlı kreditlər idi, yəni təminatlı kreditlər o halda meydana gəlir ki, onların girov və digər təminatı yoxdur və həmin kreditlərin sonradan yığılması ilə bağlı müəyyən çətinliklər müşahidə olunur. Ona görə də təklif edirik, əslində, düzdür, Elman müəllim qeyd etdi ki, təklif olunan layihə çıxış strategiyasıdır və növbəti mərhələdə yeni mexanizm hazırlanıb təqdim olunacaq. Amma daha məqsədəuyğun olardı ki, xüsusən müflis olmuş banklarda kreditlərin yığılması və məsul olan qurum institusional olaraq həm də o kredit öhdəliyinin yaranmasında iştirak etsin. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda elektronlaşma və xüsusən də elektron xidmətlərdən geniş istifadə olunur, o baxımdan Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun hətta dolayı və ya elektron olaraq kredit öhdəliklərinin yaranması prosesində ən azı məlumatların bölüşülməsi baxımından iştirakı mümkündür. Bu da bank müflis olan zaman həmin kreditlərin yığılması ilə bağlı hər hansı bir çətinliyin yaranmasının qarşısını ala bilər. O baxımdan layihədə stakeholder

yanaşması ilə yanaşanda, institusional yanaşmanın nəzərə alınması və əks olunması məqsədəuyğun olar.

Bütövlükdə, təbii, təklif edilən layihə çıxış strategiyası olaraq dəstəklənməlidir. Nəzərə alsaq ki, bu, artıq məsuliyyətin fərqli stakeholderlər arasında bölüşdürülməsinə imkan verəcək, o baxımdan mən də komitə iclasında qeyd etdiyim kimi, təklif olunan layihəni dəstəkləyirəm və hörmətli Tahir müəllimin də qeyd etdiyi kimi, həmkarlarımızı da bu layihəyə səs verməyə dəvət edirəm. Çox təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Vüqar müəllim. Təbii ki, Tahir müəllim, bütün təkliflərə baxılacaq.

Hörmətli həmkarlar, mən reqlament qoymamışdım. Xahiş edirəm, çıxışlar 5 dəqiqəyədək. Olar?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. 5 dəqiqə. Zahid Oruc. Zahid müəllim, buyurun.

Z.Oruc. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Mən, doğrusu, əvvəlcə söz demək fikrində deyildim, buradakı müzakirələr belə bir zərurəti yaratdı.

Öncədən, hörmətli Sədr, Sizə təşəkkür edirəm ki, təşəbbüsünüzlə belə bir formatda həm Mərkəzi Bank, həm də komitə üzvləri səviyyəsində cəmiyyəti maraqlandıran, narahat edən suallara cavab verilibdir. Onun daha çox ictimaiyələşməsinə ehtiyac var, o, informasiya məkanında tirajlanmalıdır. Çünki bu ətrafda xeyli problemlər insanları narahat etməkdədir. Çünki bizə bəllidir ki, banklardan bir neçəsi, yəni bildiyim qədər, konkret olaraq ötən il 4 bank fəaliyyətini dayandırmış oldu. Ancaq vətəndaş üçün bu, önəmli deyil ki, hansı səbəblərdən baş verib, çünki onların bütün fəaliyyətinə bank konfedensiallığı şəraitində Mərkəzi Bank nəzarət edir. Bu üzdən o bankların fəaliyyəti hansı

səbəbdən dayandırılıbdır bu, vətəndaşın günahı deyil.

Biz hər dəfə deyirdik ki, bank sektoru iqtisadiyyat üçün qan, damar sistemidir. Əgər, doğrudan da, harada işə tıxanma baş verirsə, o, mütləq iqtisadi həyatda hiss olunur. Ya pul ölkədən hansı işə formada, yəni dollara çevrilərək çıxır, ya başqa hadisələr baş verir.

Sadə dildə desək, Mərkəzi Bank Azərbaycanın manatının istehsalçısıdır və çox yaxşı bilir ki, iqtisadi dövriyyədə nə qədər nağd pul kütləsi var, onun banklarda olan əmanət formasında saxlanılanı nə qədərdir. Mənim bildiyim qədər devalvasiyaya qədərki dövrdə Azərbaycanın manatı ən azı regional miqyasda valyuta idi. Yəni İran ilə qonşu ərazilərdə həm iqtisadi dövriyyədə, həm də yığım vasitəsi kimi saxlanılmaqda idi. Gürcüstanda da belə idi. Müəyyən qədər Türkiyəyə çıxmışdı və Şimali Qafqaz ərazisində, xüsusilə də kiçik ticarətlə məşğul olanlar ondan yararlanmaqda idilər. Devalvasiyadan sonrakı mənzərədən geniş məlumatlarım yoxdur. Hər birimizin arzusu odur ki, heç olmasa, vətəndaşlarımız Azərbaycan–Türkiyə iqtisadi dövriyyəsini nəzərə alıb, Türkiyədə, heç olmasa, mübadilə məntəqələrində bizim Azərbaycan manatının çevrildiyini görsünlər. Özləri ilə buradan nəyi işə aparmasınlar və sair.

Ancaq mən nəyi demək istəyirəm. Hələ ən azı 110 milyonluq depozitlə bağlı danışmaq istəyirəm. Deməli, bizim indiki qərarımız, əvvəla təbii ki, bunları biz alqışlayırıq, çox mütərəqqi, çox düzgün addımlardır, lakin bununla bərabər indiki addımlarımızın nəticəsi olaraq yenə də 70 milyonluq bir hissəsinin problem olaraq qaldığını deyirik. İkinci, həmin o əmanət portfelinin çəkisinə baxanda deyirik, 100 min manata qədərdir. Həqiqətənmi o imkanda olan insanlar gətirib ora vəsaitlərini qoyurlar. Yəni meydana iki sual çıxır.

1. 100 mindən yuxarı imkana malik olan və vəsaiti əmanət kimi qoymaq istəyənlər niyə bu riski özlərində hiss edirlər?

2. Bəlkə onlar 1 milyon manat vəsaitlərini 10 hissəyə bölüb müxtəlif adamların adı ilə orada yerləşdirirlər?

Deməli, bank sektorundan biz onları bu və ya digər formada çəkindiririk. Bizə bəllidir, hörmətli Əli müəllim burada çox uğurlu olaraq qeyd etdi ki, 6–12 faiz onlara faiz vermiş olurlar. Amma 12–25, hətta 27 faizə qədər də onu kredit resursuna çevirirlər. Belə olan təqdirdə, axı, bunlar həmin o böyük imkanlara malik olan insanların vəsaitini cəlb etməkdə niyə maraqlı olurlar. Ona görə də bu təhlükə riskini biz tamamilə aradan qaldırmalıyıq. Azərbaycanda sığortalanan vəsait məsələsi olmamalıdır. Mənə elə gəlir ki, ən mühüm prinsip budur.

Biz burada indi qeyd edirik ki, Qarabağ böyük qayıdışı gözləyir. Bu, iqtisadiyyat, maliyyə sektorunda böyük çalışmalar deməkdir və biz artıq qarşıdakı dövrdə xarici investorları da bura cəlb etmək istəyirik. Mən yaxşı xatırlayıram, Avropa Birliyinin rəhbərliyi ulu öndər Heydər Əliyevlə 2000-ci illərdə görüşəndə qeyd etmişdi ki, işğaldan hansı isə kiçik bir hissə ərazilər azad olunarsa, – onlar münafişlərin hərbi deyil, iqtisadi vasitə ilə çözümünü deyirdilər, – 1 milyard avroya yaxın vəsait ayırmağa hazırdılar. İndi buyursunlar. Əlbəttə ki, Azərbaycan dövləti adından müvafiq rəsmilərimiz bu çağırışla çıxış edə bilər.

Ona görə də mən hesab edirəm ki, ümumiyyətlə, bu məslə geniş müzakirə olunmalıdır. Minlərlə insanın problemləri hələ qalıb, var. Biz onları virtual məkanda müxtəlif, yəni sığorta fondu və banklar arasında get-gəldə görürük. Bunlar müxtəlif qüvvələrin əlində təzyiqliq alətinə çevrilə bilərlər. Yəni alət sözünü o insanlara münasibətdə

demək bir qədər doğru olmaz, təzyiq vasitəsi olurlar. Ona görə də mən bu addımı alqışlayıram. Amma hesab edirəm ki, həm Mərkəzi Bank, həm də parlament, – hörmətli Tahir müəllim, kifayət qədər istedadlı bir insandır, – Sizin izninizlə bu problemləri həll edə bilirlər və problem həll olunur.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Zahid müəllim. Mən onu da qeyd edirəm ki, bu təşəbbüs məndən yox, komitə sədri kimi Tahir müəllimdən gəlmişdi. Sadəcə, mən öz vəzifəmi yerinə yetirdim və şərait yaratdım ki, iclas pandemiya, karantin dövründə onlayn deyil, yəni canlı formada keçsin. Çox sağ olun. Aydın Mirzəzadə. Buyurun, Aydın müəllim.

A.Mirzəzadə. Təşəkkür edirəm. Edilən dəyişiklikləri dəstəkləyirəm və hesab edirəm, bu, vətəndaşların banklara olan inamının bərpa edilməsində, bank sektorunun möhkəmlənməsində çox əhəmiyyətli bir rol oynayacaq və ümid etmək istəyirəm ki, bu, axıncı təklif deyil. Eyni zamanda, Zahid müəllim bildirdiyi kimi, sığortalananmayan əmanətimiz olmamalıdır. Biz bunu qarşımıza məqsəd qoyub buna doğru addım-addım getməliyik. Həm öz təcrübəmizdən, həm də beynəlxalq təcrübədən irəli gələrək bununla bağlı gələcək təkliflərimizi edə bilərik.

Qaldırmaq istədiyim məsələlərin birini, bir tərəfdən Zahid müəllim qaldırdı, mən, sadəcə olaraq, əlavə etmək istəyirəm. Mən hesab etmirəm ki, Azərbaycanda olan əhalini o pul vəsaitləri ancaq 100 minə qədərdir və 100 mindən çox sərbəst vəsaiti olan insanlar yoxdur. Azərbaycanda kifayət qədər uğurlu biznesmenlər, yüksək maaş alan insanlar var. Sadəcə olaraq, banklar həmin kateqoriyanı özlərinə cəlb etməkdə maraqlı olmalıdırlar. Bununla bağlı xüsusi proqram işlənə bilər. Ya faiz

dərəcəsinə, yaxud hansı isə güzəştlərə görə, ümumən, sərbəst vəsaiti olan bankdan aldığı faizlər hesabına normal, sivil şəkildə, yəni beynəlxalq dildə desək, rantye kimi yaşamağı özünün bir biznes sahəsi kimi hiss etməlidir. Yəni biz buna doğru getməliyik. Hesab edirəm ki, vətəndaşın banka olan inamı, eyni zamanda, bu sahədə də özünü göstərməlidir.

İkinci qaldırmaq istədiyim məsələ nədən ibarətdir? Mənə vaxtaşırı seçildiyim Mingəçevirdən, respublikanın digər yerlərindən də bank ilə problemləri olan insanlar müraciət edirlər. Çox təəssüf ki, gec müraciət edirlər. Artıq onların işləri ya məhkəmədədir, ya məhkəmə artıq qərar qəbul edib, ya da əksər hallarda qaytara bilmədikləri əmanətə görə onların mənzilləri əllərindən alınır. Mən hesab edirəm ki, mənzil insanın son istinad nöqtəsidir. Banka vəsaiti qaytara bilmədiyimə görə mənzilin əlindən alınması həmin ailənin artıq böyük bir çətinliyə, bir uçuruma yuvarlanması deməkdir. Nəzərə alaq ki, tək cə ailə başçısı cəzalanmır, bununla onun yoldaşı, uşaqları da cəzalanır. Uşaqların nə günahı var ki? Atasını ehtiyatsız bir hərəkət edibdir və onlar sabahısı gün artıq kirayələrdə, o da yaxşı kirayə tapsalar, yaşamaladırlar. Mən bununla bağlı vaxtaşırı bankalara müraciət edirəm, bəzi halda həll etmək mümkün olur, bəzi halda mümkün olmur. Bir dəfə hətta Prezidentin İqtisadi məsələlər üzrə köməkçisi Şahmar müəllim Mövsümova müraciət etdim. Təşəkkür edirəm ki, operativ reaksiya verdi. Mən hesab edirəm ki, qanunlarımıza dəyişiklik etməliyik, qaytarıla bilinməyən vəsaitə görə mənzilin alınması qadağan edilməlidir. İnsanın son istinadını onun əlindən almaq olmaz. O başqa məsələ ki qoy, banklar kredit verdikdə birincisi, kredit alan insanın imkanlarını axıracan öyrənsinlər.

İkinci halda. Əgər alınmadısa, onunla uzunmüddətli müqavilə bağlansın, 3 il olmasın, 10 il, 15 il olsun. Mənə yazan insanlar heç vaxt həmin o vəsaiti qaytarmaqdan imtina etmirlər. Sadəcə, müəyyən bir şəraitə görə həmin vəsaiti qaytarmaq imkanında deyillər və mən çox istərdim ki, Tahir müəllimin komitəsi bununla bağlı banklarla bir iş apara idi və biz seçicilərimizə bu məsələ ilə bağlı inamlı bir söz deyə bilərdik. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qüdrət Həsənquliyev. Qüdrət müəllim, buyurun.

Q.Həsənquliyev. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Doğrudan da, bu pandemiya vəziyyətini nəzərə alıb, çıxış etmək istəmirdim. Amma bəzi həmkarlarımızın çıxışları məni buna məcbur etdi.

Bilirsiniz, məsələnin kökü araşdırılmalıdır ki, ümumiyyətlə, Azərbaycanda niyə banklar bağlanır. Bizim İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi bu barədə Milli Məclisə bir hesabat versə yaxşıdır. Həmin bankların xilas olması üçün Mərkəzi Bank hansı işləri gördü? Niyə rəqabət mühiti yoxdur, niyə dünyanın heç bir nüfuzlu bankının Azərbaycanda nümayəndəlikləri açılmayıb? Niyə faiz dərəcələri yüksəkdir? Niyə beynəlxalq maliyyə qurumları uzun illər idi tələb edirdi ki, dövlət, ümumiyyətlə, bizneslə məşğul olmamalıdır. Yəni bank fəaliyyəti də biznes fəaliyyətidir. Beynəlxalq Bank özəlləşdirilməlidir, amma özəlləşdirilməyə çıxarılmadı, nəticədə bizim dövlət büdcəsinin 70 faizə qədər bir miqdarda məbləği, 10 milyard dollardan çox vəsaiti Beynəlxalq Bankda mənimsənildi.

Ona görə də köklü iqtisadi açılım olmalıdır. Biz Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmalıyıq. Bu barədə, hesab edirəm, – qarşıdan büdcə müzakirələri gəlir, – Tahir müəllim müvafiq dövlət qurumları ilə danışmalıdır. Bunun

bir ciddi təhlili aparılmalıdır. Görün, 2015-ci ildən bu günə qədər nə qədər banklar bağlanıb. Bir daha söyləyirəm ki, bankların təmərküzləşməsi prosesi ədalətli rəqabət mühitinin yaradılması nəticəsində baş verməlidir. Yuxarıdan ləğv olunma formasında yox. Ona görə də mən deputat həmkarım Zahid Orucun o fikrini dəstəkləyirəm ki, bütün əmanətlər sığortalanmalıdır. Yalnız bu halda biz insanları bankalara inamını bərpa edə bilərik.

Mən əvvəllər də Milli Məclisdə bu məsələni qaldırmışdım ki, bizim Dövlət Neft Fondunda olan vəsaitlərin bir hissəsi yerli banklarda saxlanılmalıdır. Ona görə ki, bu, vətəndaşların bizim banklara olan inamını artıracaq. Yəni vətəndaş görəcək ki, dövlət qorxmadan öz vəsaitini bu bankda saxlayırsa, deməli, o da öz vəsaitini bizim yerli bankda saxlayacaq. Dövlət öz vəsaitlərini xarici banklarda saxlayır, bizim yerli banklara etimad göstərmirsə, vətəndaş niyə bu etimadı göstərməlidir?

İkincisi, bizim Neft Fondunun vəsaitləri, – əvvəllər də mən bu məsələni qaldırmışam, – çox da yüksək olmayan faizlərlə xarici banklarda saxlanılır. Ondan da yuxarı faizlərlə o pullar Azərbaycanda saxlanıla bilər ki, bizim sahibkarların aşağı faizli kreditlərə çıxışı olsun. Bu halda əminəm ki, vətəndaşlar, hörmətli Əli müəllim burada söylədi, evlərində saxladıkları vəsaitləri də dövriyyəyə çıxardacaqlar. Bizim qarşıda böyük bir quruculuq işləri gəlir, mən düşünürəm ki, vətəndaşlar o vəsaitləri də bu quruculuq işlərinə sərf etmiş olacaqlar.

Sonda, Sahibə xanım, bir məsələyə də diqqətinizi cəlb etmək istəyirəm. Əlbəttə, biz böyük məmnuniyyətlə Sizin təşəbbüsə qoşulacağıq və “YAŞAT” Fonduna pul köçürəcəyik. Amma mən təklif edərdim ki, bizim İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi bu məsələni həm də

müvafiq dövlət orqanları ilə araşdırsın, illik xalis gəliri 60 min manatdan yuxarı olan fiziki və hüquqi şəxslərdən 2–3 faiz məbləğində vergi tutulsun və həmin “YAŞAT” Fonduna köçürülsün. Ona görə ki, bu möhtəşəm tarixi qələbəni bizə bəxş etmiş əsgərlərimizin, şəhidlərimizin, yaralılarımızın sosial müdafiəsini yüksək səviyyədə gücləndirməliyik. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Qüdrət müəllim. Tahir müəllim, bəlkə Siz suallara cavabı Rüfət Quliyev çıxış etsin, sonra verəsiniz?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Rüfət Quliyev, buyurun.

R.Quliyev. Təşəkkür edirəm, xanım Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, hörmətli media nümayəndələri. Mən sırağagünkü komitə iclasında da bu məsələni qaldırdım. Ümumiyyətlə, mən belə düşünürəm ki, bu bank faizləri ilə əlaqədar məsələləri biz dəfələrlə qaldırmışıq, müraciət etmişik. Həmin iclasda mən sualı bir az başqa formada da qoydum. Düzdür, Elman müəllimə neçə illərdir həmişə qulaq asırıq, həqiqətən, bütün suallara obyektiv, gözəl, tutumlu cavablar verir.

Amma burada bir məsələ var. Burada oturan bütün iqtisadçılar başa düşürlər ki, 15, 16, 17 faizlə bankdan kredit götürüb sahibkarlıqla məşğul olmaq qeyri-mümkündür. Mümkün deyil, yəni illik ortalama qazanc, – bunu iqtisadçılar da, insanlar da bilir, – ildə olsun 10, 12 faiz. Yəni bu, dünya üzrə bir rəqəmdir. Necə ola bilər ki, 15, 17, 20 faiz, elə faizlərdir ki, onu götürən adam ya naəlac qalıb götürür, ya da ümidini Allaha bağlayır ki, bəlkə alındı.

Mənim təklifim nədir? Çox da vaxt almaq istəmirəm. Deməli, bu gün iqtisadi blokun da, maliyyə blokunun da kifayət qədər gücü var. Bunlar birləşib yeni bir konsepsiya

qurub və yeni alətlər təklif etsinlər və o alətlərdən istifadə etməklə bank faizləri aşağı salınsın. Yəni bu gün mən düşünürəm ki, harada işə ildə 8, 9 faiz olsa, daha rahat olar. Bizə gələcəkdə Qarabağ regionu ilə əlaqədar kifayət qədər investisiyalar lazım olacaq. Biz deyəndə maliyyə siyasəti, maliyyə siyasətinin bu gün 90–95 faiz bu investisiya siyasətidir. Bizə lazımdır ki, Qarabağ regionuna kifayət qədər pullar, investisiyalar qoyulsun, yeni iş yerləri açılınsın. Biz bunun hamısını dövlətin boynuna niyə qoyuruq? Niyə biz düşünürük ki, ancaq dövlət etməlidir? Bizdə istər daxildə, istərsə də xaricdə Azərbaycandan qıraqda yaşayan 40 milyon azərbaycanlı da bu gün cəhd göstərir ki, gəlib burada investisiya qoysunlar. Təbiidir ki, bu da bizim üçün böyük bir kömək olacaq.

Mən istərdim fürsətdən istifadə edərək, təklif edim ki, artıq vaxtdır. Çünki istənilən bank, maliyyə strukturunun rəhbərinə bu sualı verən kimi, ən gözəl cavab odur ki, görürsünüz də bizdə depozitlər 10 faizdir. Yəni bu da millət, bu da xalq üçündür. Onlar rahat pulunu qoyur banka. Ümumiyyətlə, bu gedişat onu göstərir ki, həqiqətən, dövlət bu mənada böyük işlər görür. Amma niyə biz başqa alətlərdən də istifadə etməyək?

Bir də bizim həmkarımız dedi o xaricdə yerləşdirilən pullar, hamımız bilirik, yəni onların bir qismi dollarla, bir qismi avro ilə, bir qismi avrobondladır və sair başqa qiymətli kağızlardır. Burada iqtisadçı kimi bir şeyi qeyd etmək istəyirəm. Məqsəd tək ondan ibarət deyil ki, oradakı bizim neft pullarımızı illik 2–3 faizlə yerləşdirək. İqtisadiyyatda belə bir termin var sterilizasiya, yəni ölkənin daxilində əgər böyük maliyyə, böyük pul olsa, dövriyyəyə düşsə, təbiidir ki, bu, inflyasiyaya gətirib çıxaracaq. Bu, birmənalıdır. Ona görə mən xahiş edərdim, düzdür, mən

orada da qeyd etdim və dedim ki, bu dəyişikliklər lazımdır. Mən bunları dəstəkləyirəm. Amma yenə də üzümü tutub qeyd etmək istəyirəm ki, gəlin, bu bank faizləri barəsində bir xahiş, təklif edək. Ciddi bir konsepsiya işləsinlər və o konsepsiyanı yaxınlarda müzakirəyə çıxarsınlar və bizim sahibkarlar, o cümlədən Qarabağ regionuna pul qoymaq, vəsait qoymaq istəyən insanlar işlərini rahat görsünlər və az faizlərlə kreditlər alsınlar. Bunu necə edəçəklər? Təbii ki, onlar peşəkardırlar, biz, misal üçün, məsləhət verə bilərik, amma o mexanizmləri, o alətləri onlar qurmalıdırlar. Mən bu dəyişikliklərə, təbii ki, birmənalı səs verəcəyəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Sahibə xanım, əslində, məsələlərin bəziləri, – indi birinci oxunuşdur, – ikinci oxunuşa aid olduğu üçün mən ikinci oxunuşda cavab verərəm. Amma bəzi mühüm məsələlər var, istəyərdim ki, mövqeyimi bildirim. Həm Aydın müəllim, həm Əli müəllim, həm Zahid müəllim, həm də Qüdrət müəllim tərəfindən bəzi məsələlər qaldırıldı.

Əvvəla, ilk öncə terminlərə aydınlıq gətirim. Qorunan əmanət, yaxud sığortalanmış əmanət nə deməkdir. Çünki biz bunların fərqi bilməsək, ümumi danışsaq, onda belə çıxır ki, sığortalanır, sığortalanmır. Qanuna görə əgər siz Azərbaycanda əmanətlərinizi Fondun müəyyən etdiyi faizlər çərçivəsində banka qoymusunuzsa, onda sizin əmanətiniz bütövlükdə qorunan əmanət sayılır. Yəni bu faiz hazırda manatla 12, xarici valyuta ilə isə səhv etmirəmsə, 2,5 faizə yaxındır. Yəni əgər sizin, misal üçün, 500 mininiz varsa, bu 500 mini 10 faizlə banka qoymusunuzsa, sizin bütövlükdə məbləğiniz qorunan sayılır. Bir də var sığortalanmış əmanət. Sığortalanmış əmanət odur ki, əgər

sığorta hadisəsi baş verərsə, yəni bank bağlanarsa, qoyduğunuz bu 500 minin hansı hissəsi sizə kompensasiya olunacaq. Biz buna sığortalanmış əmanət deyirik. Yəni indiki halda əmanət qanunla tam sığortalanmış deyil, yəni deyək ki, siz banka 500 min manat qoymusunuzsa və bank bağlanarsa, sizə 500 min ödənəcək. Amma aprelin 5-dən etibarən qəbul olunacaq qanunda deyilir ki, siz əgər 500 min qoymusunuzsa, 500 min tam qorunan əmanətdir, amma onun sığortalanmış hissəsi 100 mindir. Yəni sizə 100 min ödəniləcək. Mən xatırladım ki, sığortalanmış hissə bütün əmanətlərə aiddir. Fərq etməz, əgər siz bir milyon əmanət qoymusunuzsa, yenə sizin 100 mininiz qayıdacaq, yox siz 80 min əmanət qoymusunuzsa, 80 mininiz qayıdacaq. Yəni 100 minə qədər təməldir. Amma 100 mindən yuxarı yenə 100 minə qədərdir.

Bayaq da mən qeyd etdim ki, Azərbaycanda 100 mindən yuxarı olan əmanətlərin sayı cəmi 0,1 faizdir. Düzdür, məbləğdə bu, bir az fərqlidir. Amma yenə mən qeyd etdim ki, Türkiyədə, misal üçün, qorunan, sığortalanmış əmanətin həcmi cəmi 20 min, Azərbaycanda bu, 60 min, Rusiyada 19 min dollardır. Amma nə Rusiyada, nə də Türkiyədə heç kim 3 milyon, 5 milyon əmanətini, pulunu bankdan çəkmir. Heç kim bu pulu aparıb evində qoymur. Ümumilikdə, belə bir yanaşma var, əgər hər hansı bir fiziki şəxsin 100 mindən yuxarı, yəni bəlli bir həddə pul ehtiyatı varsa, onda onun imkanı var ki, banka pul qoyarkən o bankın sağlam olub-olmadığını yoxlaya bilsin. Ümumiyyətlə, əmanətlərin sığortalanması bankın sağlamlığı üçün tələb olunan alətlərdən yalnız biridir. İnsan yoxlaya bilər, bankın hesabatları, gəlir və xərcləri, balansı var. Bankın fəaliyyəti əsasında olan ona verilmiş reytingi var. Ona görə imkanı və yaxud da əmanəti daha çox olan

insanların həmin bankları seçməsində kifayət qədər imkanı olduğuna görə bütün dünya ölkələrində 100 faizlik qoruma mexanizmi artıq tətbiq olunmur. Ona görə düşünürəm, indiki halda, bax, 0,1 faiz bu sığortanın bir hissəsindən, yəni 100 min manat ödənilir, amma qalan hissənin kənarında qalması 2-ci müsbət bir məqam yaradacaq, həmin şəxslər də banklara nəzarət edəcəklər ki, bu banklar daha sağlam olsunlar, onların qoyduqları vəsaitlər heç zaman batmasın və bankın fəaliyyətində onların iştirakı olsun.

İkinci məsələ, bayaq hörmətli Əli müəllim dedi. Bir məsələni də qeyd edim ki, Azərbaycanda əhalidən pulun yığılması, yəni dövriyyəyə cəlb olunması ilə bağlı müxtəlif mexanizmlər var. Tətbiq olunacaq ən yeni mexanizmlərdən biri Azərbaycanda Qarabağ istiqrazlarının buraxılması ilə bağlı olacaq. Hökumətin belə bir layihəsi var və bu layihəyə Qarabağ istiqrazı vasitəsi ilə əhalinin əlində olan istifadə edilməyən nağd pul kütləsinin iqtisadiyyata cəlb olunması ilə bağlı çox mühüm bir mexanizmdir. Mən düşünürəm ki, yaxın vaxtlarda biz hökmən bunun şahidi olacağıq.

Hörmətli Sahibə xanım, digər məsələlərlə bağlı düşünürəm ki, ikinci oxunuş vaxtı daha çox informasiya verə bilərəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Hörmətli həmkarlar, bizim müzakirələrimiz bitdi. Mən dediyim kimi, layihələri bir-bir səsə qoyacağam. İndi isə xahiş edirəm, “Əmanətlərin tam sığortalanması haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.12 dəq.)

Lehinə

84

Əleyhinə

1

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, heç kim zaldan çıxmasın. Səsvermədə diqqətli olun.

İndi isə növbəti məsləyə keçirik. Bu, 6-cı məsələdir. 6-cı məsələ Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Məsləyə dair məlumat vermək üçün mən Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyevə söz vermək istəyirəm. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev, Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.

Çox sağ olun. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri. Artıq bütün dünya Azərbaycanı ədalətli müharibə aparan və qalib gəlmiş ölkə kimi tanıyır. Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli ordumuz sentyabrın 27-də düşmənin növbəti təxribatını dəf edərək əks-hücum əməliyyatına başlamış və torpaqlarımızı işğaldan azad edərək ərazi bütövlüyümüzü təmin etmişdir. Xalqımızın haqlı olaraq simvolik “Dəmir yumruq” adlandırdığı bu əməliyyatın zivəsi şübhəsiz ki, 8 noyabr tarixində Şuşa şəhərinin azad edilməsi olmuşdur. Məhz Şuşa şəhərinin azad edilməsindən sonra Ermənistanın bütün hərbi qüvvələri darmadağın edilmiş və düşmən təslimçi bəyanata imza atmağa məcbur olmuşdur. Bununla da xalqımızın 30 illik həsrətinə son qoyulmuş, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunmuş, torpaqlarımız işğaldan azad olunmuşdur.

Məhz bu günləri tarixin yaddaşına köçürməkdən, əbədiyyətə qədər qeyd etməkdən ötrü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev dekabrın 2-də və 3-də 2 sərəncam imzalamışdır. Əks-hücum əməliyyatının başlandığı 27 sentyabr gününün müharibədə həlak olan, Azərbaycan torpaqları, ərazi bütövlüyü uğrunda canını qurban verən şəhidlərimizin, dəyərli insanların xatirəsinə həsr olunmuş Anım Günü kimi, eyni zamanda, Şuşa şəhərinin işğaldan azad edildiyi 8 noyabr gününün isə Zəfər Günü kimi qeyd olunması barədə cənab Prezidentin sərəncamlarından irəli gələn məsələlərin Əmək Məcəlləsində öz əksini tapması məqsədi ilə diqqətinizə 2 dəyişiklik təklif olunur.

Bunlardan biri Əmək Məcəlləsinin 105-ci maddəsinə 2

əlavənin edilməsidir. Bayram günlərinin sırasına Zəfər günü – 8 noyabr tarixi əlavə olunur, eyni zamanda, növbəti hissəyə də iş günü hesab edilməyən bayram günləri sırasına yenə Zəfər Günü əlavə olunur. Başqa sözlə, bu qanun qəbul olunandan sonra 8 noyabr – Azərbaycanda Zəfər Günü bayramı qeyri-iş günü hesab olunacaqdır. Digər bir dəyişiklik ondan ibarətdir ki, Əmək Məcəlləsinə yeni bir maddə, 106-1 ci maddə əlavə olunur. Həmin maddə Azərbaycan Respublikasında Anım Günü adlanır. Məhz torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda həlak olmuş şəhidlərimizin xatirəsinin yad edilməsi günü – 27 sentyabr bundan sonra hər il Azərbaycanda Anım Günü kimi qeyd olunacaqdır. Təqdimatı nəzərə almağınızı və qanun layihəsini dəstəkləməyinizi xahiş edirəm. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Bir nəfər çıxış etmək istəyir. Aydın müəllim. Aydın Mirzəzadə, buyurun.

A.Mirzəzadə. Təşəkkür edirəm və şərəf duyuram ki, belə bir dəyişikliyə səs verənlərdən biri olacağam. Doğrudan da, bu, bizim fəxr etdiyimiz və təntənəli qeyd etdiyimiz günlərdən olacaq. Xırda bir əlavəm var. İş burasındadır ki, danışığ dilində biz noyabrın 8-i, sentyabrın 27-i desək də, rəsmi sənədlərdə adətən 8 noyabr, 27 sentyabr yazılır. Ona görə də mətndə də belə yazılmasını təklif edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Aydın müəllim. Hörmətli həmkarlar, çıxış etmək istəyənlər yoxdur. Mən qanun layihəsini səsə qoyuram. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.18 dəq.)

Lehinə

80

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 16 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 7-ci məsələsinə keçirik. Bu, “Təhsil haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Gündəliyin 8-ci məsələsi isə “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”, “Peşə təhsili haqqında” və “Ümumi təhsil haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu qanun layihələri də cənab Prezidentin bir məktubu ilə daxil olub və mahiyyətə bir-birinə yaxındır. Odur ki, əgər etiraz etmirsinizsə, biz Elm və təhsil komitəsinin sədri Bəxtiyar Əliyevdən xahiş edək, layihələr haqqında ümumi bir məlumat versin. Bəxtiyar müəllim, buyurun.

B.Əliyev, Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri.

Təşəkkür edirəm. Xanım Sədr, hörmətli deputatlar. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə və “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”, “Peşə təhsili haqqında” və “Ümumi təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsindəki dəyişikliklər, əslində, texniki xarakter daşıyır və anlayışların unifikasiyasını nəzərdə tutur. “Dövlət təhsil sənədi” anlayışının “təhsil haqqında dövlət sənədi” anlayışı ilə əvəz edilməsi nəzərdə tutulur. Çünki “Təhsil Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi”ndə artıq təhsil haqqında dövlət sənədi elektron sənəd formasında

yaradılacaqdır və bu, həm məmnunluq doğuracaq, həm də elektron sistem vasitəsi ilə bu sənədlərin dövriyyəsinə asanlaşdıracaqdır. Bu məqsədi güdür.

Yeganə olaraq burada bir məsələ var ki, ali təhsilin 3 pilləlidir. Bakalavr və magistr pillələrində Təhsil Nazirliyi tərəfindən müvafiq qaydada müəyyənləşdirilmiş və Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş təhsil haqqında dövlət sənədi verilir. Amma 3-cü, doktorantura səviyyəsində “Təhsil haqqında” və “Elm haqqında” qanunlara uyğun olaraq, təhsil müəssisələrində və elmi müəssisələrdə, təşkilatlarda yaradılmış ixtisaslaşdırılmış dissertasiya şuralarında dissertasiya müdafiə edildikdən sonra Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən attestasiya edilərək onlara diplom verilir. Ona görə burada “Təhsil haqqında” Qanunun 27.1 maddəsində “səviyyəsini” sözündən sonra “doktorantura istisna olunmaqla” ifadəsi bu anlama gəlir ki, bu sənəd yalnız bu vəsətət əsasında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən verildiyi üçün “Təhsil Mərkəzləşdirmə İnformasiya Sistemi” üzərindən verilmir. Bütövlükdə, hesab edirəm ki, qanun layihəsi təkmilləşdirmə xarakteri daşıyır və deputatlarımızı da bu qanun layihələrinə səs verməyə dəvət edirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Bəxtiyar müəllim. Hörmətli həmkarlar, çıxış eləmək istəyən yoxdur. Ona görə mən qanun layihəsini səsə qoyuram. Xahiş edirəm, birinci “Təhsil haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.22 dəq.)

Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 16 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”, “Peşə təhsili haqqında” və “Ümumi təhsil haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.22 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim?

Ş.Şabanov. Lehinə 16 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, kimlər isə səs vermir. Zaldan heç kim çıxmır, burada həmişə müxtəlif rəqəmlər görürük, ya 80, ya da 77. Xahiş edirəm, hamı zaldadır, vaxtında münasibət bildirin.

Hörmətli həmkarlar, indi isə növbəti iki məsələ. Deyim ki, bunlar da cənab Prezidentin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olub və bu məsələlər də mahiyyətə bir-birinə yaxındır. 9-cu məsələ Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, 10-cu məsələ isə Azərbaycan Respublikasının

Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Təklif edirəm ki, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın Hüseynov hər iki layihə barəsində ümumi məlumat versin. Aydın müəllim, buyurun.

A.Hüseynov, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü.*

Çox sağ olun, hörmətli xanım Sədr. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, hər iki qanun layihəsi, yəni gündəlikdə olan 9-cu və 10-cu məsələlər cənab Prezidentin bir məktubu ilə daxil olub və eyni zamanda, eyni mahiyyət kəsb etdiyi üçün icazənilə mən hər ikisini birgə təqdim edərdim.

Hörmətli millət vəkilləri, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında nəzərdə tutulan layihələr ticarətin daha da genişlənməsi, prosedurun asanlaşmasına, əlverişli şəraitin yaradılması üçün malların, nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhəddindən sürətli keçidinin təmin edilməsinə, eyni zamanda, gömrük orqanları tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulan yol vergisinin alınma mexanizminin təkmilləşdirilməsinə xidmət edir. Onu da qeyd edirəm ki, cənab Prezident bu prosedurların daha da təkmilləşdirilməsi üçün iki mühüm sərəncam imzalamışdır. Bunlar “İdxal-ixrac əməliyyatlarına nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair Tədbirlər planı” və “Gömrük sistemində islahatların davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” sərəncamlardır. Bu sərəncamlara əsasən gömrük nəzarəti və rəsmiləşdirilməsi prosedurunda vaxt itkisinin minimuma endirilməsi, məmur-vətəndaş münasibətlərinin müasir idarəçilik prinsipləri əsasında inkişaf etdirilməsi, gömrük orqanlarına əvvəlcədən elektron formada qısa

idxal bəyannaməsini təqdim etmək yolu ilə malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədlərindən keçirilməsi ilə bağlı bir sıra istiqamətlərdə mühüm tədbirlər həyata keçirilməsini təmin etmiş olur. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinin 230-cu və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 211.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, xarici dövlətlərin avtonəqliyyat vasitələri yol vergisinə cəlb olunurlar. Hazırda bu vergilərin gömrük orqanları tərəfindən alınma mexanizminin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac yaranmışdır.

Fikrimizi qıscaca hörmətli millət vəkillərimizə çatdırmaq istərdim ki, müvafiq qanunvericiliyə görə yol vergisinin ödənişi xarici dövlətlərin qeydiyyatında olan avtonəqliyyat vasitələri ölkənin gömrük buraxılış məntəqəsinə daxil olarkən ödənilir. İndi müzakirə etdiyimiz və qəbul edəcəyimiz layihədə isə həmin yol vergilərinin gömrük rəsmiləşdirməsi prosesində də ödənilməsi mümkün hesab edilir. Bu da xarici ticarət iştirakçılarının, o cümlədən “Yaşıl dəhliz” buraxılış sistemindən daim istifadə hüququ əldə etmiş xarici ticarət iştirakçılarının mal və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhəddindən keçidini asanlaşdıracaq və vaxt itkisini minimuma endirəcək. Millət vəkillərindən xahiş edirəm, layihəyə səs versinlər.

Hörmətli xanım Sədr, istərdim, fürsətdən istifadə edib, bir məsələ ilə bağlı əvvəlcədən öz təşəkkürümü bildirim. Cənab Prezidentimizin sərəncamı ilə Yaşat Fondu yaradıldı. Bu Fond, əlbəttə, Prezident İlham Əliyevin şəhidlərə, şəhid ailələrinə, döyüşlərdə yaralananlara qayğısının və dövlət səviyyəsində siyasəti olmasının bariz nümunəsidir. Sizə təşəkkür edirik, Siz də bizə nəcib bir addım atmağı tövsiyə etdiniz və bundan əvvəl də Sizin bu kimi tövsiyələrinizlə belə addımlar atılmışdır. Silahlı Qüvvələrə

Yardımlı Fonduna, Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna vəsait köçürülmüşdür. Bu, bütövlükdə, parlamenti-mizin bu kimi proseslərdə yaxından iştirak etməsinin göstəricisidir. Eyni zamanda, bu, həm parlamentimizə, həm də millət vəkilərinə olan inamı və rəğbəti artırır. Mən bu Fonda vəsait köçürülməsini çox məmnunluqla həyata keçirəcəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Aydın müəllim. Hörmətli həmkarlar, indi qanun layihələrini bir-bir səsə qoyacağıq. Xahiş edirəm, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.29 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti, 11-ci məsələyə keçirik. Bu, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Gündəliyin sonuncu, 12-ci məsələsi isə “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir.

Bu qanun layihələri də mahiyyətcə bir-birinə yaxındırlar. Layihələrdə Milli Məclisin və onun komitələrinin iclaslarının videokonfrans sistemi vasitəsi ilə keçirilməsi üçün hüquqi əsasların təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Ona görə də, Əli müəllim, mən yenə də Sizdən xahiş edirəm, qanun layihələri haqqında məlumat verəsiniz. Buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, bu ilin yaz sessiyasında elə yeni çağırış parlament faktiki fəaliyyətə başladığı dövrdən ölkədə pandemiya ilə bağlı bir sıra qərarlar qəbul olundu. Biz də işimizi məhz bu şəraitdə daha səmərəli qurmaq məqsədi ilə həm Milli Məclisin, həm də Milli Məclisin komitələrinin işinin daha da çevik və sürətli olması ilə bağlı Nizamnamədə və “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Qanunda düzəliş təklif etdik. Əslində, bizim düzəlişimizin mənası elə bir şəraitdə iclasların real vaxt rejimində videokonfrans sistemi vasitəsi ilə keçirilməsi idi. Bu günə qədər Milli Məclisin plenar iclası ancaq belə real olaraq keçirilib. Bu da çox

mütərəqqi bir hal olub. Çünki müzakirə olunan məsələlər dövlətçiliklə bağlıdır, əhəmiyyətli məsələlərdir. Amma komitə iclasları kifayət qədər bu rejimdə keçirilib. Onu da deyə bilərəm, yəqin digər komitə sədrləri də bu fikrimi təsdiqləyər, bu, həm də işi daha sürətli edib, bir sıra hallarda daha tezləşdirib və elə bilərəm Milli Məclisin işinin də daha sürətlə təşkil olunmasına bir töhfə verdi. Bunu müsbət hal kimi qeyd edirəm.

Amma o zaman nəinki biz hüquqşünaslar, mənəcə, digər mütəxəssislər də belə proqnozlar verə bilməzdilər ki, pandemiya bu qədər uzana bilər. Ona görə biz o zaman qanunda məhz dekabrın 30-na qədər qüvvədə olması ilə bağlı bir müddəə qeyd etmişdik, amma indi artıq mütəxəssislərin, həm də beynəlxalq mütəxəssislərin də fikirləri onu göstərir ki, bu, uzun sürən bir prosesdir. Məhz buna görə biz, əslində, mövcud olan müddəaya bir neçə texniki düzəlişlər etmişik. Əsas mahiyyəti də ondan ibarətdir ki, bu qanunun 2020-ci il dekabrın 30-dək qüvvədə olması müddəasını buradan çıxarmağı təklif edirik. Bundan sonra da komitələr məhz videokonfrans rejimində işlərini davam etdirə bilsinlər. Mahiyyət etibarı ilə əsas məsələ bundan ibarətdir.

Onu da deyə bilərəm ki, işçi qrupuna bir təklif də daxil olub. Biz qeyd etmişdik ki, “keçirilir”, yəni imperativ norma idi. Bunu ikinci oxunuşa qədər baxıb “keçirə bilər”ə dəyişə bilərik. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Mən düşünürəm ki, elə pandemiya dan sonra da biz bu təcrübədən imtina etməyəcəyik. Bu onlayn konfranslar, doğrudan da, Əli müəllim demişkən, çətin də olsa, düşünürəm, bizə, hər birimizə işimizi çox operativ formada qurmağa imkan verir.

3 nəfər çıxış etmək istəyir. Fazil Mustafa. Fazil müəllim, buyurun.

F.Mustafa. Təşəkkür edirəm, hörmətli xanım Sədr. Prinsip olaraq, mən bunu yaxşı bir təklif kimi qiymətləndirirəm. Amma bizdə 2 komissiya da var – İntizam komissiyası və Hesablayıcı komissiya, elə “komissiya” sözünü də bura əlavə edək ki, gələcəkdə əlavə bir dəyişiklik etməyə, ümumi qaydada onlar da nəzərdə tutulsa, mənəcə, daha doğru olar. İndi az sayda da olsa, ildə 1 dəfə, 2 dəfə hər halda iclasları ola bilər.

Bir də, hörmətli xanım Sədr, mən Sizin “YAŞAT” Fondu ilə bağlı təşəbbüsünüzü dəstəkləyirəm və çox yerində olan bir addımdır. Milli Məclisin nüfuzu üçün də vacibdir. Təbii ki, məbləğ hər kəsin özü tərəfindən könüllü şəkildə müəyyən olunacaq. Amma forması ilə bağlı mən istərdim ki, elə rəhbərlik tərəfindən bir forma təklif olunsun. Keçən dəfə Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna köçürmə qaydasında, başqa, daha asan formada, yəni bankdan yox, birbaşa maaş kartından kimlər istəyəcəksə, o formada da köçürülə bilsin. Belə olsa, işimiz bir az daha operativ və asan olar. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Fazil müəllim, çox sağ olun. Əslində, dünən komitə sədrlərinin iclasında mən bu barədə demişdim. Görünür, Qənirə xanım hələ Sizə məlumat verməyib, verilər. Yəni biz bunu həll etmişik və demişik. Komitə sədrləri deyəcəklər. Çox sağ olun. Elşən Musayev. Elşən müəllim, buyurun.

E.Musayev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri, hər birinizi salamlayıram. İlk öncə mən də dünənki qələbə paradı münasibəti ilə bütün həmkarlarımı və həmkarlarımın təmsalında Azərbaycan

xalqını ürəkdən təbrik edirəm. Biz, həqiqətən, müharibəni udduq, bu müharibədə şanlı qələbə qazandıq, amma çox təəssüf ki, bu gün bir başqa düşmənlə də müharibə aparırıq. Bu düşmənin adı koronavirusdur. Eynən erməni kimi nanəcib və sərhəd tanımayan bir virusdur. Biz hesab etmirdik, – burada Əli müəllim, hörmətli vitse-spiker də qeyd etdi, – hətta ekspertlər də hesab etmirdilər ki, bu qədər uzana bilər. Amma çox təəssüf ki, bu gün reallıq budur. Koronavirusla mübarizədə hələ bütün dünya acizdir. Bu reallıq olduğu üçün də bu reallıqla barışmalıyıq. Həm də qanunlarda dəyişiklikləri bu reallığa uyğunlaşdırmalıyıq.

Mənə bir çox jurnalistlər, eyni zamanda, siyasi cəmiyyətdə olan dostlar, tanışlar sual verirlər ki, qabaqdan büdcə müzakirələri gəlir, sizin intensiv və operativ işləmə, iclasları keçirmə zərurətiniz yaranacaq, necə işləyəcəksiniz? Mən düşünürəm ki, bugünkü dəyişiklik həm də bu sualların cavabıdır.

Amma madam ki, çıxış üçün vaxt aldım, bir neçə xüsusiyətə mən xüsusi diqqət yetirmək istəyirəm. Mən, hörmətli spiker Sahibə xanım, ilk öncə Sizə məhz pandemiya dövründə sərgilədiyiniz fəaliyyətə görə təşəkkür etmək istəyirəm. Çünki bizim, həqiqətən, pandemiya dövründəki fəaliyyətimiz qeyri-pandemiya dövründəki fəaliyyətdən, əslində, çeviklik, intensivlik, operativlik baxımdan heç də fərqlənmədi. Biz yalnız burada bu fərqi sosial məsafə saxlamaqla, həmkarlarımızdan ayrı-ayrı yerlərdə oturmaqla hiss etdik. Bu, birbaşa Sizin fəaliyyətinizin nəticəsidir. Bu pandemiya dövründə bizim iclaslarımız, cari məsələlərlə bağlı əlavə çıxışlarımız heç də qeyri-pandemiya dövründəkindən az olmadı. Hətta belə deyək, çox oldu ki, az olmadı. Bunu mən bütün kateqoriyalara aid

edə bilərəm. Eyni zamanda, biz müharibə dövründə də Sizin rəhbərliyiniz, təşkilatçılığınızla, təbii, söhbət Milli Məclisdən gedir, həm də Milli Məclisdə deputatların birliyini, mütəşəkkilliyini yarada bildik. Bura ünvanladığımız bəyanatlar, həm dostluq qrupları apardığımız müzakirələr, həm də beynəlxalq təşkilatlara etdiyimiz müraciətlər aiddir. Buna görə Sizə xüsusi təşəkkürümü bildirirəm.

Bir də bu, bilavasitə bizim qəbul etdiyimiz dəyişikliyə aiddir, bu, Milli Məclisdə ən çox yükü götürənlərdən biri də bütünlükdə Milli Məclisin Aparatı və xüsusən də İnformasiya texnologiyaları şöbəsi oldu. Burada söhbət tək komitə iclaslarının keçirilməsindən getmir, tək Milli Məclisin birbaşa əsas işinə aid olan məsələlərdən getmir, ümumiyyətlə, bütün məsələlərdə bizim işimizə yardım etdilər. Konfranslar təşkil olundu, beynəlxalq konfranslara onlayn qoşulmaq, hətta seçicilərlə onlayn görüşlərimizdə belə bu şöbənin işçiləri çox böyük fədakarlıq göstərdilər və bizə yardım etdilər. Mən bir başqa təşəkkür də onlara etmək istəyirəm.

Sonda bir daha hesab edirəm ki, bu qanun layihəsi olduqca zəruridir, lazımdır, labüddür və Milli Məclisin gələcəkdəki fəaliyyəti üçün də böyük imkanlar yaradacaq. Bir daha hər birinizə diqqətinizə görə təşəkkür edirəm və hər birinizə indiki məqamda çox aktual olan can sağlığı arzulayıram. Sağ olun.

Sədrlik edən. Elşən müəllim, çox sağ olun. Mənə aid etdiyiniz o təşəkkürləri mən özümə deyil, bizim hər birimizə aid edirəm, bu zalda oturan mənim hər bir həmkarıma, bütün Aparata, İşlər İdarəsinə. Çox sağ olun. Hikmət Məmmədov. Hikmət müəllim, buyurun.

H.Məmmədov. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Biz milli inkişaf tariximizin yeni bir mərhələsi-

nə qədəm qoymuşuq. Bu mərhələ qələbələr mərhələsidir. Əldə etdiyimiz böyük tarixi zəfər ictimai, mədəni, mənəvi həyatımızın bütün sektorlarında çox böyük keyfiyyət dəyişiklikləri yaradır, o cümlədən cəmiyyətin, dövlətin ali idarəetmə strukturlarında da, orqanlarında da yeni keyfiyyət mərhələsi yaradır. Əslində, VI çağırış Milli Məclis fəaliyyətə başladığı gündən bu günə qədər davam edən müddətdə bir çox yeniliklərə imza atıbdır. Müasir texnologiyaların tələb etdiyi ən müxtəlif innovasiyalardan istifadə etməklə öz işini yeni keyfiyyətdə qurmağı bacarıbdır. Biz bir müharibədə qalib gəlmişik, ancaq ikinci müharibə COVID-19 pandemiyasına qarşı müharibədir ki, bu da birbaşa məhz Azərbaycanın ali qanunverici orqanı kimi bizim fəaliyyətimizin də keyfiyyətinə təsir göstərmişdir.

Bu prosesdə qeyd etməliyəm ki, hörmətli Sədr, Sizin təşəbbüsləriniz, milli çağırışlarla uzlaşan çağırışlarımız millət vəkillərinin də fəaliyyətini motivasiya etməklə, doğrudan da, millət vəkillərinin ictimai həyatımızda fəaliyyətinin keyfiyyətini artırıbdır. Mən düşünürəm ki, hazırkı mərhələdə ən müxtəlif məsələləri bəlkə proqnozlaşdırmaq olar, ancaq COVID-19 pandemiyası elə bir hadisədir ki, bunu nəinki cəmiyyət, heç mütəxəssislər də proqnozlaşdırma bilmirlər. Bunun nə cür inkişafı və harada sona çatacağı bəlli deyil. Ona görə də mən düşünürəm ki, bu gün Milli Məclisin Nizamnaməsində təklif olunan dəyişikliklər aktualdır. Çünki birbaşa bizim fəaliyyətimizlə bağlıdır. Bu prosesin hüquqi əsasları çox gözəl göstərilmişdir. İştirakçılar gücləndirilmiş elektron imza vasitəsi ilə Milli Məclisin onlayn real rejimdə videokonfrans vasitəsi ilə keçirilən iclaslarında çıxış edəcəklər. Artıq biz bilirik ki, Milli Məclisin belə təcrübəsi var. Komitədə, komissiyalarda bu cür iclaslar keçirilibdir. Mən düşünürəm

ki, bu, bütövlükdə, Milli Məclisin iclaslarının da məhz yeni formatda keçirilməsi üçün yaxşı zəmin yarada bilər.

Bütövlükdə isə qeyd etmək istəyirəm ki, bu dəyişikliklər mütərəqqidir, mən bu dəyişikliklərə səs verəcəyəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Hikmət müəllim. Onu da deyim, hörmətli həmkarlar, Milli Məclisin plenar iclasının onlayn keçirilməsi də bu gün gündəmədədir. Ancaq nə zaman, hələ bilmirik. Çünki bəzi texniki məsələlərlə bağlıdır. Ancaq əlimizdən gələni edəcəyik ki, lazım olsa, onlayn da keçirə bilək.

Hörmətli həmkarlar, biz qanun layihələrinə bir-bir səs verməliyik. Xahiş edirəm, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin qəbul olunmasına münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.42 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.42 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bununla da bizim iclasımız başa çatdı. Mən hamıya təşəkkür edirəm. Növbəti iclasımız ayın 15-də keçiriləcək. Xahiş edirəm, nəzərə alın. Sağ olun.

EDİLMƏMİŞ ÇIXIŞIN MƏTNİ

11 dekabr 2020-ci il

Bəhruz Məhərrəmov. Vətən Müharibəsində bütün Azərbaycan kimi, təmsil olduğum Biləsuvar rayonu da şərəflə, rəşadətlə iştirak etdi, qəhrəman rayon adına layiq olduğunu bir daha isbatladı.

Bu gün Biləsuvarda yeganə ümidini – tək övladını vətənə şəhid verən ailələr var. Fəlc olmuş anasını xəstəxanada, qoca atasını evdə tək qoyub cəbhəyə yollanan igidlərimiz var. Ailənin yükünü çəkən yeganə şəxs olsa da, cəbhədə əmək qabiliyyətini itirən qazilər var. Yaralanıb hospitala düşsə də, sağalmamış, ısrarla yenidən cəbhəyə qayıdıb şəhid olan igidlərimiz var. Baxmayaraq ki, pandemiya Biləsuvarda güzəranımıza ciddi təsir edib, yaz və yay aylarında içməli və suvarma suyunun olmaması Biləsuvarda xoşagəlməz vəziyyət yaradıb, habelə, illərdir yığılıb qalmış başqa problemlər kifayət qədərdir, lakin Vətən Müharibəsi dövründə bir dəfə də olsun sosial şikayət eşitmədik.

Bu gün deputat olaraq şəhid, qazi ailələri ilə gündəlik ünsiyyətdəyəm, bir nəfər də olsun peşmançılıq çəkən, kaş ki, olmayaydı deyən vətəndaş tapa bilməzsiniz.

Şəhidin anası “Vətən sağ olsun!”, qazi atası “oğlum vətənə qurbandır!” deyir. Bax, budur Biləsuvar və bu milli qeyrətə, bu igid kimliyə görə mən seçicilərimə təşəkkür etmək istəyirəm.

Biləsuvara təşəkkür etmək borcum olduğu kimi, bir də, Biləsuvar camaatına verdiyim bir söz var, onların adından təşəkkür borcum var.

Cənab Prezident sentyabrın 30-da və noyabrın 11-də hospitalda qazilərimizlə görüşdə bəyan etdi ki, bundan

sonrakı fəaliyyətində şəhid ailələri və qazilərimizin qayğıları şəxsən onun öz nəzarətində olacaq. Bu, bütün ölkədə, o cümlədən bizim Biləsuvar da insanlara ruh verdi, şəhidimizin, qazimizin gözü arxada qalmadı. İki gün öncə, Biləsuvanın 10-a yaxın qəhrəman ovladı cənab Prezident tərəfindən “Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı” adına və “Qarabağ” ordeninə layiq görüldü. Bu dəyəri verdiyinə görə cənab Ali Baş Komandana Biləsuvar insanı adından təşəkkür edirəm.

Vətən Müharibəsi şəhidlərinin ailələri adından ikinci təşəkkürü Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya və Heydər Əliyev Fonduna etmək istəyirəm. Bu gün Biləsuvar da elə şəhid ailəsi yoxdur ki, onlara Heydər Əliyev Fondunun nümayəndələri baş çəkməsin, dərdsiz ürəklərin dərdsizə şərik olmasın, bu ailə barədə Mehriban xanıma məruzə edilməsin. Ən dəyərlili varlığı – övladını itirən şəhid ailəsinin dünya malında gözü yoxdur. Lakin bu qayğı milyonlara dəyər, bu diqqət şəhid ailələrinə ruh verir, dövlətin ilk gündən onların yanında olmasını göstərir.

Əminəm ki, cənab Prezidentin və Mehriban xanımın bu istiqamətdə fəaliyyəti digər strukturlar üçün mayak və yol xəritəsi olacaq, şəhid ailələri və qazilərimiz daşdıqları layiqli ada uyğun münasibətlə əhatələnməkdə davam edəcək. Təşəkkür edirəm.